

Factsheet OR en Arbo

De ondernemingsraad speelt een belangrijke rol bij de uitvoering van het arbobeleid. Maar wat houdt de Arbeidsomstandighedenwet eigenlijk in? Welke thema's rondom arbeidsomstandigheden (arbo) zijn voor de OR van belang? Hoe ziet een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) er uit? Wie is verantwoordelijk en wie controleert? Over deze vragen lees je in deze factsheet, een inleiding voor elk OR-lid dat met arbo-beleid te maken krijgt.

Arbeidsomstandighedenwet

De arbowetgeving bestaat uit de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbeidsomstandighedenbesluit en de Arbeidsomstandighedenregeling. De wet bestaat uit rechten en plichten voor zowel werkgevers als werknemers, het besluit bevat concrete voorschriften en is een uitwerking van de wet. Hierbij valt te denken aan regelingen in het kader van personeelsbescherming of inrichting van arbeidsplaatsen. De arbeidsomstandighedenregeling, ten slotte, bestaat uit zogeheten delegatiebepalingen en gaat specifiek in op enkele onderdelen uit het besluit. Een voorbeeld hiervan zijn de taken van de betrokken arbodienst.

De arbowetgeving is een 'kaderwet', het bestaat uit doelvoorschriften en richtlijnen. Enkele belangrijke artikelen zijn:

- Artikel 3: Arbeid zodanig organiseren dat er geen nadelige invloed is op gezondheid en veiligheid van medewerkers.
- Artikel 5: Inventarisatie en evaluatie van risico's, verplichtingen ondernemers.
 - o Schriftelijk de risico's vastleggen die arbeid met zich meebrengen.
 - o Lijst met ongevallen opstellen.
 - o Plan van aanpak met maatregelen, incl. termijnen voor uitvoering.
- Artikel 9: De werkgever is verplicht melding te maken aan toezichthouder van ongevallen die leiden tot verzuim van drie dagen of meer.
- Artikel 12: Werkgever en OR overleggen over Arbo en uitvoering Arbo-beleid. Aan de OR wordt de mogelijkheid geboden zich te onderhouden met de toezichthouder tijdens een bezoek.
- Artikel 13: Werkgever laat zich bijstaan door deskundige werknemers en/of andere deskundige personen, in ieder geval bij:
 - o Opstellen RI&E.
 - o Advisering van werkgever en nauwe samenwerking met OR.
 - o Uitvoering van de maatregelen.
- Artikel 24: De toezichthouder is bevoegd een onderzoek in te stellen. Naar aanleiding van het onderzoek stelt hij een rapport op, dat ter inzage aan de OR wordt voorgelegd.

De Inspectie SZW, een samenvoeging van de voormalige Arboinspectie, Inspectie Werk en Inkomen (IWI) en de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD), voert controles uit. Dit gebeurt naar aanleiding van klachten, of op basis van beleid/aandachtspunten voor komende jaren.

Arbeidscatalogus

Werkgevers en werknemers kunnen per branche of sector afspreken hoe ze aan de arbovoorschriften willen voldoen. Vakbonden en werkgeversorganisaties stellen een zogeheten arbeidscatalogus samen, welke bestaat uit afspraken over de manier waarop en de middelen waarmee organisaties de doelvoorschriften willen halen. De Inspectie SZW dient de catalogus goed te keuren.

Instemmingsplichtig

Het arbobeleid is volgens de WOR (artikel 27 en 28) instemmingsplichtig voor zover het uitvoering van voorschriften betreft die keuzevrijheid laten voor de ondernemer. Zodoende is de ondernemingsraad onder andere betrokken bij de inhoud van de risico-inventarisatie en -evaluatie, de taken van een preventiemedewerker, de keuze van en het contract met de arbodienst, de inrichting van de interne arbodienst, de verplichtingen rond gevaarlijke installaties en de organisatie van de bedrijfshulpverlening (BHV). Arbo-gerelateerde zaken in het kader van nieuwbouw, renovatie en verhuizing, zijn adviesplichtig.

RI&E

De risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) is een belangrijk aspect van het arbobeleid in organisaties. In de RI&E worden ongevallen uit het verleden beschreven en huidige risico's aangemerkt op basis van een schatting van de kans dat een gevaar zich voordoet en het effect dat het teweegbrengt en de frequentie waarmee het voorkomt. In het plan van aanpak, een verplicht onderdeel van de RI&E, worden te nemen maatregelen en bijbehorende termijnen genoemd. De RI&E is voor elke werkgever verplicht. De werkgever moet deze laten toetsen door een gecertificeerd arbodeskundige, tenzij de organisatie minder dan 25 werknemers telt en gebruik kan maken van een vastgestelde branche-RI&E, of voor minder dan 40 uur per week aan personeel bij de organisatie werkzaam is.

Het opstellen van de RI&E is een taak van de preventiemedewerker, die hierbij eventueel andere medewerkers kan betrekken. De RI&E is instemmingsplichtig, dient up-to-date te zijn en wordt jaarlijks met de OR besproken.

Uitvoering arbobeleid

De arbodienst is een door de organisatie ingehuurde partij die de werkgever helpt bij het opstellen en uitvoeren van arbeidsomstandigheden- en verzuimbeleid. Het is niet verplicht om een externe arbodienst in te huren. Een werkgever kan de taken ook laten oppakken door een intern aan te stellen arbodienst, eventueel aangevuld met een extern deskundige. De keuze van de werkgever, en de nadere inrichting van deze keuze, vereist instemming van de ondernemingsraad.

Wanneer de taken intern worden opgepakt, dient ter toetsing van de RI&E een gecertificeerd deskundige te worden ingeschakeld. Daarnaast is een geregistreerde bedrijfsarts een verplichte schakel bij een aanstellingskeuring, arbeidsgezondheidskundig onderzoek en ziekteverzuimbegeleiding.

VGWM commissie

Een ondernemingsraad kan er voor kiezen om een commissie in te stellen ter bevordering van Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en Milieu. De OR kan aan de commissie bevoegdheden overdragen, zoals het recht om overleg te voeren met het management en andere personen die bij het arbo-thema betrokken zijn. Een dergelijke VGWM-commissie is zinvol wanneer je ook niet OR-leden wilt betrekken. Een minderheid van de commissieleden kan vanuit de achterban participeren. Een nadeel van een dergelijke commissie is dat andere OR-leden zich onvoldoende betrokken kunnen voelen bij het arbobeleid.

Veel organisaties kennen ook een arbogroep, een directiecommissie met eventueel OR-leden als lid. Deze groep is verantwoordelijk voor de voorbereiding en indien nodig uitvoering van het arbobeleid. Voor de VGWM-commissie is overleg met de arbogroep uiterst zinvol.